

LADISLAV

ZIBURA

40 DNÍ PĚŠKY DO JERUZALÉMA

Bizbooks®

40 dní pěšky do Jeruzaléma

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.bizbooks.cz
www.albatrosmedia.cz

Bizbooks®

Ladislav Zibura

40 dní pěšky do Jeruzaléma – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

LADISLAV
ZIBURA

40 DNÍ PĚŠKY DO JERUZALÉMA

BizBooks
Brno 2020

*Věnováno všem, kterým dosud
nikdo nevěnoval knihu.*

Předmluva k novému vydání

Tento příběh jsem prožil ve svých dvaceti, knihu napsal o rok později. S odstupem let vnímám, že zatímco rozhodných soudů je v ní plno, některé pasáže postrádají jistou pokoru. Následující řádky jsem přesto ponechal bez úprav. Zůstávají tak svědectvím o vší naivitě a suverenitě, kterou může mladý muž ve svých dvaceti letech mít. Děkuji všem, kteří se zasloužili o to, že bych dnes tuto knihu napsal úplně jinak.

Ladislav Zibura

Touha cestovatelská

Neprozkoumat za celý svůj život svět, do kterého jsme se narodili, je podobně divné, jako si neprohlédnout právě použitý toaletní papír. Nekonečná zvědavost totiž spolu s močením vestoje patří k největším darům, které mladým mužům příroda nadělila. Morální povinností všech objevitelů je postavit se každému, kdo by nás o ně chtěl připravit. Jedině tak vybudujeme svět, ve kterém jsme hnáni vpřed touhou po poznání a kde můžeme vyčurat své jméno do sněhu.

Má láska k cestování a poznávání je stará jako já sám. Dokonce i lůno své matky jsem opustil dřív, než je běžné. Sametovou revoluci jsem ale vzdor svému spěchu zmeškal o dva roky. Když mi otec ve dvou letech začal místo pohádek číst dobrodružné knihy, definitivně mi zničil dětství. Začal jsem totiž litovat, že kvůli svému malému tělu nemohu prožívat stejná dobrodružství jako jejich hrdinové. Přesněji řečeno, já byl připraven, ovšem matka nesouhlasila. Zatrhlá mi i cestu kolem světa, kterou jsem naplánoval v prvním ročníku osmiletého gymnázia.

Neukojenou touhu po cestování a svobodě mi vynahrazovalo jídlo. Díky němu jsem se až do čtrnácti let nemusel zaobírat zbytečnostmi, jako jsou sport či holky, a měl dostatek času věnovat se encyklopediím a televizi. Kromě bestiální nadváhy jsem celé dětství vynikal také neobyčejnou nešikovností. Díky dobrému úrazovému pojištění se mi podařilo pravidelně přispívat do rodinného rozpočtu, aniž bych musel podnikat něco nebezpečného. V mých lékařských zprávách se objevují kuriozity jako dvojité fraktura

holenní kosti při bobování či zlomenina ruky po úderu fotbalovým míčem. Jindy se mi podařilo zlomit si malíček při florbalu, když jsem zakopnul po cestě na střídačku. Těžký otřes mozku a rozbitá hlava na cyklistickém výletu s rodinou by v tomto kontextu nezněly nijak zvláštně, kdybych je neutrpěl v okamžiku, kdy jsem kolo vedl do kopce.

Nadváhy se mi podařilo zbavit až v pubertě díky běhu, jízdě na kole a počínající mentální anorexii. Vzдор tomu, že jsem v pubertě také objevil půvab alkoholu, mi obliba sportu nějakou dobu vydržela. Společně s kamarádem Jirkou jsme podnikali pěší výlety s jediným cílem – úplně se zničit. Vrcholem našeho snažení byla podzimní výprava z Prahy do Českých Budějovic. Oněch 160 kilometrů se nám tehdy podařilo překonat za 36 hodin. Kdybych v polovině cesty na chvíli neomdlél a už od Benešova u Prahy sprostě nenadával, šlo by o hezký sportovní výkon. Tehdy jsem pochopil, že pěšky se dá dojít opravdu daleko. A také že chodit pěšky daleko opravdu bolí.

Pěší poutě u mě mají silně maskulinní začátek – poprvé jsem se o nich dočetl v rubrice „příběhy čtenářek“ v časopisu *ONA Dnes*. Invalidní poutnice nadšeně popisovala, jak na vozíčku podnikla pouť do Santiaga de Compostela a potkala tam nejlepší lidi na světě. Ještě téhož dne jsem se rozhodl, že tam po maturitě půjdu taky. Matka nabyla dojmu, že na cestě nepochybně zemřu, což je vzhledem k jejím předchozím zkušenostem s nešikovným Ládíkem víc než pochopitelné. Abych mámu uklidnil, pustil jsem jí film *Cesta*, který pouť do Santiaga popisuje. Bohužel mě nenapadlo si předem přečíst anotaci. Během promítání totiž vyšlo najevo, že film začíná příběhem mladého muže mého věku, který zemře první den cesty v Pyrenejích. Pouť pak vykoná jeho otec, který na cestě postupně rozprašuje popel svého syna. Film to byl hezký a dojemný, matku ale neuklidnil.

Matka týden po maturitě (rok 2011) uvěřila mému slibu, že Pyreneje obejdu, nasmažila řízky a společně s bratrem a otcem mě vyprovodila na tehdy ještě ruzyňské letiště. Tento nepodstatný

detail uvádím proto, že ač to možná z knihy nevyplývá, jsme skvěle fungující rodina. Mladý Ládík se na pouti do Santiaga poprvé v životě musel starat sám o sebe, ale zvládl to dobře. Navíc zjistil, že lidé jsou docela fajn. Po měsíci a 900 kilometrech cesty se mi podařilo dorazit až k oceánu, kde podle středověkých poutníků končil svět. Svůj první velký úspěch jsem se rozhodl oslavit vypitím láhve ginu na útesech. Před pýchou mě tehdy uchránila první velká rána osudu, který mě od té doby usměrnil ještě mnohokrát. Po cestě zpátky z útesu jsem se totiž kvůli přílivu lehce přitopil a ze Santiaga de Compostela se mi pak podařilo odletět na špatné letiště. Od té doby si pamatuji, že ve Frankfurtu jsou letiště dvě, a také se bojím létat.

Rok byl dobou dostatečně dlouhou na to, abych zapomněl na všechny bolesti pouti a vydal se na cestu znovu. Tentokrát v doprovodu svého kamaráda Michala do Říma. Rodiče si dodnes myslí, že jsem vycházel od prahu našeho domu, ve skutečnosti ale naše pouť začala o dvě hodiny později u skleničky whisky v kavárně Horká vana. Michal se ode mě nakonec odpojil v Innsbrucku, protože mu bylo vedro. Mně taky bylo vedro, ale neměl jsem se od koho odpojit, a tak mi nezbylo než do Říma dojít. Za celých 1 400 kilometrů jsem byl v blízkém kontaktu s autem jen jednou – když mě srazilo na přechodu. Celá cesta mě vyšla na pouhých 240 €. Třicet eur jsem navíc našel na silnici a osmdesát vyhrál na automatech. Do původního cíle své cesty jsem ale nedorazil. Ve Vatikánu mě totiž odmítli pustit do chrámu svatého Petra, ke kterému poutníci tradičně směřovali. Po návratu domů jsem o své pouti poskytl první rozhovor v životě. Novinářka mu dala titulke „Do Itálie se už v životě nechci vrátit, říká mladý poutník“, a dodnes mám proto strach z každého auta rozvážejícího pizzu.

V roce 2013 jsme se s Michalem sešli znovu, abychom naplánovali další cestu. Bylo to den po Budějovickém půlmaratonu, na kterém jsem se třikrát pozvracel mezi diváky, proto nad pěší chůzí zvítězil bicykl. Náš plán byl prostý – po proudu Labe bez

mapy dojet k Severnímu moři a v pořádku se vrátit zpět. Já vyjel na kole svého otce, Michal zase na kole své sestry. Do cíle se nakonec nepodařilo dojet ani jednomu z nás. Michal se ode mě znovu odpojil, tentokrát v Praze-Davli. Nízko posazené sedlo kola jeho sestry mu totiž namohlo kolenní vazy. Já sice k moři dojel, ovšem kvůli selhání orientace při jízdě bez mapy to nebylo moře Severní, nýbrž Baltské. Druhá rána osudu mě postihla v Berlíně. Tam jsem triumfálně vytáhl mapu zakoupenou ve slevě v antikvariátu. Bohužel se ukázalo, že na ní chybí celý západní Berlín. Tento zážitek mě inspiroval k tomu, abych příští pouť znovu podnikl bez mapy.

V roce 2014 přišlo to, čemu už jsem se nemohl vyhýbat. Abych uzavřel trojlístek nejvýznamnějších středověkých poutí, bylo třeba vyrazit do Jeruzaléma. Kvůli válce v Sýrii ale neexistoval rozumný způsob, jak naplánovat nepřerušovanou trasu, kterou bych mohl ujít během letních prázdnin. Nakonec jsem se rozhodl dojet autobusem k bulharsko-tureckým hranicím, pěšky dojít na tisíc kilometrů vzdálené letiště v Antalyi a odtud přeletět do Izraele, kde pouť dokončím. Letní vedra, válka v Izraeli a postní měsíc ramadán v Turecku slibovaly vpravdě neopakovatelný zážitek. Abych z cesty bez mapy udělal ještě větší dobrodružství, rozhodl jsem se předem nezjišťovat nic o místech, která mám navštívit. Vzrušující, že? No, však uvidíte.

Touha poutnická

Nahý jsi přišel na svět a nahý vycházíš na pouť. Je pozoruhodné sledovat, jak na pouti mizejí rozdíly mezi lidmi. Do Santiaga bok po boku neputují právník, student a důchodce, ale jen tři lidé. Své všední životy totiž nechávají doma a do Santiaga se vydávají jako děti, které objevují úplně nový a neznámý svět. Na počátku pouti jsou všichni stejně nezkušení – a žádný titul ani peníze jim nepomůžou vyhnout se puchýřům nebo znovu najít cestu, když se ztratí.

Pěší poutě mají tradici prakticky ve všech světových náboženstvích. Křesťané se víc než tisíc let vydávají k hrobům svých svatých, podniknout pouť do Mekky je jednou z hlavních povinností pravověrného muslima, židé putují k troskám Šalamounova chrámu, hinduisté zase chodí tisíce kilometrů podél Gangy. Tradice poutí do značné míry souvisí s tím, že pěší chůze dříve byla jediným dostupným způsobem přepravy. V tomto ohledu se mimochodem středověkým poutníkům přibližují, neboť nevlastním řidičský průkaz. Když půjdeme o trochu dál, poutnictví je staré jako lidstvo samo. První lidé během svého života na cestě za potravou urazili desetitisíce kilometrů a nikdy nezůstávali dlouho na jednom místě. Naše tělo je pro chůzi dokonale uzpůsobeno a obřadní i praktický význam chůze je jedna z mála věcí spojujících všechny civilizace, které kdy vznikly.

Od okamžiku, kdy jsem se o pěších poutích poprvé dozvěděl, mi vrtalo hlavou, proč to všichni ti lidé vlastně dělají. Poutě totiž nejsou jen přežitkem z dob dávno minulých. Každý rok na ně vyrazí

víc a víc lidí – jen do Santiaga minulý rok přišlo na 200 tisíc poutníků. A hlavní motivací poutníků není jen víra – dobrá polovina z těchto lidí jsou obyčejní pohané. Myslím, že existuje jen málo věcí, které lidé dělají po tisíce let a nedávají žádný smysl. Proto mě pouť lákala čím dál víc. Chtěl jsem poznat, co lidem dává. Proč kvůli pouti i dnes opouštějí pohodlí svých domovů, aby dobrovolně trpěli bolestí a únavou na nekonečné cestě. A k tomu všemu ta úžasná historická tradice. Pouť jako by pomáhala překlenovat celá staletí. I dnes díky ní můžete prožít prakticky totéž, co lidé mnoha generací před vámi. To vše mě lákalo tak moc, že jsem o pouti snil několik let.

Když se mi konečně podařilo vyrazit do Santiaga, byla to pro mě úžasná příležitost. V osmnácti letech jsem se mohl bavit s lidmi, kteří na pouť na rozdíl ode mě nevyrazili z pouhé zvědavosti. Bylo fascinující poslouchat, čím si v životě prošli a proč na pouť vyrazili. Na měsíc se mi otevřely dveře k jejich životním zkušenostem, o které se se mnou ochotně dělili. A co samotná cesta? Ta byla přenádherná. Každý den úplně nová krajina, kterou člověk prochází beze spěchu a v úplném tichu. Odpočinek u malých potůčků, čerstvé ovoce ke svačině, večerní víno s ostatními poutníky a usínání pod klenbami kláštera na těch nepohodlnějších matracích na světě. Cesta do Santiaga mě přesvědčila o tom, že všechny těžkosti k pouti sice patří, ale je úplně zbytečné se jich obávat. Chůze se totiž odehrává jen na pozadí všeho ostatního a na problémy je snadné zapomenout. A také jsem zjistil, že na pouti je všechno úplně jinak. Váš život se díky ní ze dne na den převrátí naruby. Tahle změna není trvalá. Ale dostat se ze zajetých kolejí je jedinečný a obohacující zážitek.

Pouť do Říma pro mě byla úplně jiná. Nikdo nerozuměl tomu, co a proč dělám. Většinu cesty jsem strávil jen sám se sebou, aniž bych se kvůli jazykové bariéře měl s kým bavit. A čas strávený s Michalem? Je to můj dobrý kamarád a společnou cestu jsme si užili. Ovšem potvrdilo se mi to, o čem mluví všichni zkušenější

poutníci – cesta v osamění má své neopakovatelné kouzlo. Všechny třicet sedm nocí jsem spal pod širým nebem, často mě trápily hlad a žízeň. Chodit se dalo jen po silnicích, takže kolem mě celé dny projížděly tisíce aut. Abych si ukrátil čas, denně jsem chodil i padesát kilometrů. Na cestě mě ale provázela spousta až neuvěřitelných náhod a přátelských lidí. Prošel jsem také spoustou krásných historických měst a užíval si podmanivou krajinu Apenin a Toskánska. Navzdory, nebo snad díky všemu tomu vedru, hladu a spaní v přírodě na pouť do Říma vzpomínám jako na jedno z nejkrásnějších období svého života. Myslím si, že pro mě byla přesně tím velkolepým a náročným dobrodružstvím, kterým si potřebuje projít snad každý mladý muž.

Třítýdenní cesta na kole k Baltskému moři mi ukázala jen to, že pěší chůze má svou zvláštní atmosféru, kterou nelze nahradit. Cyklista se totiž musí mít neustále na pozoru a soustředit se na jízdu. Na chůzi naopak mohu úplně zapomenout a vnímat jen okolí. Monotónní a pomalý pohyb působí jako meditace, díky níž si člověk připadá, jako by se vznášel zcela mimo prostor a čas. Chůze představuje návrat ke kořenům lidského pokolení a učí mě trpělivosti. Neexistuje způsob, jak poznat zemi lépe, než ji metr po metru projít pěšky. Každý krok mě přibližuje novému zážitku. A chůze je pomalá jen zdánlivě. Díky tomu, že mám na svět dostatek času, totiž zjišťuji, jak fascinující je každý jeho kout. Vnímám i ty nejmenší detaily a objevuji život tam, kde jsem ani netušil, že by mohl existovat.

Poutě pro mě nepředstavují náboženský prožitek ani sportovní výkon. Nedokážu ale vysvětlit, proč se na ně vlastně vydávám. Někde v hloubi duše prostě cítím, že mi mají co dát. Samotná realita poutě přitom není vždy idylická a občas se sám sebe ptám, proč to všechno vlastně podstupuji. Ovšem ve vzpomínkách pouť ožívá vlastním životem – stává se z ní důležitý životní milník a zdroj inspirace. Není týden, kdy bych si nevzpomněl na něco, co jsem na cestách prožil. Obvykle se zasměji nějaké situaci nebo si v mrzutě

chvíli připomenu okamžiky úplné svobody. Nehledám v tom žádnou filozofii a nenamlouvám si, že by mi poutě nějak změnily život. Mám rád povrchní věci, užívám si všech výtvarných moderní doby, vyhýbám se nepohodlí a moc mi chutná káva i pivo. Jen si myslím, že je fajn získat zážitky ze světa, kde je všechno úplně jinak. Jako by tím člověk dával dohromady mozaiku života. A zjistil jsem, že je docela praktické se za těmito zážitky vydávat pěšky.

Touha spisovatelská

Vždy mě bavilo poslouchat lidi, kteří pro něco pocítují opravdovou vášeň. A mrzí mě, že o svých zamilovaných činnostech nemluví častěji. Ať už sbírají známky, běhají maratony nebo hrají na trombón, měli by odhodit skromnost a vyprávět o tom každému, koho to zajímá. Když už nám něco přijde nejlepší na světě, je správné se pro to pokusit nadchnout i ostatní. Nebo snad znáte zajímavější konverzaci než rozhovor s člověkem, který je skutečně zapálený pro věc?

Čtení knih ve mně odjakživa vzbuzuje zvláštní frustraci z vlastní malosti. Všechna ta vyspělá díla od zkušených autorů mi připomínají, že nikdy nemohu dosáhnout jejich úrovně a pravděpodobně ani prožít tak zajímavý život. Vždy jsem si říkal, že s tím patrně nic nenadělám. Ovšem teď mám příležitost celou věc změnit a rozředit svět literatury knihou od nezkušeného autora, který nemá problém sdělit nejrůznější cestovatelské obyčejnosti. Tahle část mi na většině knih o cestování chyběla. „Kam ti lidi chodili na záchod?“ ptal jsem se sám sebe. „Stalo se jim vůbec něco legračnického, nebo jen lezli na tu horu?“ vrtalo mi hlavou. Myslím, že mí kolegové začínající autoři často zapomínají na jednu věc. Čtenář nebere do ruky jejich knihu jen proto, aby se dozvěděl o tom, jak báječné věci dokázali. Kdepak. Chce, aby se autor odhalil ve vši své nahotě a nic mu nezatajoval. Miluje informace ze zákulisí a těší se na každou pikantní a provokativní pasáž. Pokud se vypravěč stylizuje do role Mirka Dušína, může vést hezký monolog. Poučný, inspirativní a zajímavý, ale stále jen monolog. Ale co když čtenář

s vypravěčem občas nesouhlasí? Pak se kniha mění v dialog. Čtenář může autorovi odporovat, nenávidět ho a pomlouvat ho před kamarády, aby jen o pár stránek později zjistil, že to možná myslel jinak. Napsat podobně provokativní knihu byla ta nejlehčí věc na světě. Můj deník, kterému jsem se na pouti věnoval několik hodin denně, stačilo prakticky jen přepsat do počítače.

Nepochybuji o tom, že vás některé pasáže této knihy pobouří. Věřte ale, že to byl jediný způsob, jak vyprávět svůj příběh, aniž bych vám něco zatajoval. Nepochybně vás také bude iritovat můj strohý novinářský sloh. I v tom jsem nevinně. Tři roky se nade mnou, studentem žurnalistiky na Masarykově univerzitě, vznáší hrozba masitých úst magistra J. Č., která se zamračí u každého nadbytečného slova. Tento vzácný muž mě prostřednictvím barvitých podobenství a humorných příběhů z praxe naučil vážit si času čtenáře a neplýtvat jím. Ekonomická fakulta mi zase pomohla osvojit si pojem „komparativní výhoda“. Každý by se měl věnovat tomu, v čem je oproti ostatním věcem relativně nejlepší. V mém případě to na poli literatury rozhodně nejsou lyrické popisy ani dojemná líčení, ale sarkasmus, úsečnost a stručnost. To ovšem nic nemění na tom, jak hluboce mám rád lidi. Oni jsou fakt ohromně super. Ve svých žertech tak vůči nim zůstávám přísný, ale spravedlivý. Schytávají je úplně všichni a já v první řadě. Takhle je to podle mě fér.

Nabízí se otázka, proč jsem vlastně tuto knihu napsal. Možná vás to překvapí, ale bylo to kvůli vám. Já totiž chci, abyste šli taky.

Den 1.

Snad každý člověk při cestě do úplně neznámé země cítí jistý strach. Bojí se, že se tam nedomluví, okradou ho, chytne exotickou chorobu a zemře v krutých bolestech. Sotva ale zemi alespoň trochu pozná, většina původních obav se rozplyne. Zjistí, že tam žijí lidé jako on, nikdo ho nechce zabít a chytne maximálně průjem. Je škoda, že si tento svůj omyl neuvědomujeme při hodnocení zemí, ve kterých jsme nikdy nebyli. Možná bychom je tak snadno neodsuzovali.

V malém městečku Pinarhisar na západě Turecka líně plynulo červencové odpoledne. Lidé se před zničujícím poledním vedrem schovávali ve svých domovech. I v pohodlí gaučů se nad nimi ale vznášela děsivá kletba postního měsíce ramadánu. Od východu do západu slunce jejich ústy nesmí projít zhola nic – voda, jídlo, cigareta, a dokonce ani vepřová klobáska. U mešity zastavil starý autobus a skřípavě otevřel dveře. Vystoupil z nich zvláštní člověk, který do městečka až zoufale nezapadal. Sotva tento křehký blondatý mladík opustil klimatizovaný autobus a nadechl se horkého vzduchu, zbaběle prehl do stínu stromu. Z velkého batohu pak vytáhl tubu opalovacího krému a začal jím potírat svou bledou kůži. Cestující ho soucitně pozorovali. Bylo jim jasné, že v téhle zemi nemůže člověk jako on přežít.

Co kdybych vám teď řekl, že se tento dvaadvacetiletý človíček rozhodl pěšky projít polovinu Turecka a Izraele? Měli byste o něj starost? Já ano, protože ho dobře znám. Ten mladík jsem totiž já. Právě stojím na autobusové zastávce v hnusném tureckém městě a přemýšlím o tom, jak může být někde na světě takové vedro. A tohle je můj deník. Nic hezkého, jen starý linkovaný sešit,

který můj dědeček ještě někdy za normalizace přinesl z práce. Ale to nevádí, beztak jsem dysgrafik. Navíc do něj budu psát prasárny. Víte třeba, jak jsem před dvěma dny v Brně zahájil svou cestu do Turecka? Namluvil jsem jedné dívce v baru, že poutnická tradice velí strávit poslední noc se ženou. A skočila mi na to.

Vůbec netuším, jak dlouho mi bude cesta trvat. Nejspíš něco okolo dvou měsíců. Na zádech mám krosnu, která váží čtrnáct kilo. Víc prostě nést nejde. Sbalil jsem si do ní jenom oblečení, spacák, hamaku, chodecké hole, elektronickou čtečku knížek, lékárničku, opalovací krém, pastu, sprchový gel, foťák, tři čtvrtě kila vepřového špeku, chleba, litr vody, plyšového medvídka a tenhle deník. To mi bude muset stačit, nedá se nic dělat. Abych si to udělal dobrodružnější, nemám s sebou ani mapu, jen seznam velkých měst, která chci projít. Spát budu venku nebo u lidí, kteří mě pozvou k sobě domů. A půjdu jenom pěšky. Žádná auta, motorky, bicykly, osli ani koně. Jen jedna jízda trajektem a jeden přelet kvůli válce v Sýrii. Jinak poctivá pěší pouť plná puchýřů, opruzenin, nočních děsů a stýskání po mámě.

Původně jsem si chtěl o místech, kterými budu procházet, něco zjistit. Plán ale změnil článek „Jedovatí hadi a pavouci v Turecku“. Usoudil jsem, že moc čtu a málo chodím. A tak vrcholem mých příprav bylo zřízení cestovního pojištění k platební kartě. Stojí 350 korun na rok a hradí i repatriaci mrtvého těla. Štěstí přeje připraveným... Ale teď už se těším na to, až konečně vyjdu. Poslední dva dny jsem strávil v autobusech a neplánovaně taky šel kus pěšky a pak jel stopem. Podvedla mě totiž bulharská autobusová společnost Metro. Prodali mi lístek do Edirne, kam ale autobus vůbec neměl zajíždět, protože mířil do Istanbulu. A tak mě vyhodili v noci na dálnici asi dvacet kilometrů od města. Po cestě mě málem sežrala smečka psů. Nezbylo mi než utéct a počkat, až mě někdo přes jejich území sveze stopem. Tři hodiny jsem seděl na kameni u silnice, čekal na východ slunce a rozhodl se vrátit domů. Takže každý kilometr, který teď ujdu, bude nad rámec plánu. Ale dost řečí, je čas vyrazit.

První kilometry proběhly překvapivě dobře. Před zničujícími účinky UV záření mě chránil klobouk a tlustá vrstva opalovacího krému, před vším ostatním nezdolný optimismus. Měl jsem upřímnou radost, že po všech těch útrapách cesty autobusem má pouť konečně začala. Ze silnice se mi nabízel krásný výhled na nekonečná pole slunečnic, které se moudře odvracely směrem od slunce. „Istanbul 168 kilometrů“ hlásal první rozcestník, který jsem potkal. To znamená, že mě od perly Orientu dělí sotva šest dní cesty. Povzbudivé a radostné! Ještě více mě ale potěšili mí staří kamarádi řidiči kamionů. Mnoho z nich totiž o existenci poutníků ví a zdraví je. Není divu, vždyť se mnou sdílejí prakticky stejný osud. Ovšem jen jeden z nás má klimatizaci.

První kontakt s místním obyvatelstvem mi kromě řady srdečných úsměvů přinesl také konverzaci v té nejhorší představitelné angličtině. Asi třicetiletý muž znepokojeně sledoval, jak si u napajedla sundávám své těžké boty a omývám si nohy. Když zjistil, že jdu daleko, rozhodl se věnovat mi své sandály. „Tvoje boty Turecko ne dobrý. Vem moje boty, já koupím nový,“ naléhal na mě. K dobrodinci, který měl nohy o čtyři čísla menší než já, jsem ale byl neoblomný. Nakonec jsme se domluvili na kompromisu a já si odnesl kilo meruněk. Mé italské boty, se kterými jsme společně ušli už tři tisíce kilometrů, zůstaly zachráněny.

Pěkné odpočívadlo se vzrostlými stromy a potůčkem si přímo říkalo o to, aby si na něm nějaký poutník dopřál pozdní oběd. V rámci projektu budování náboženské tolerance na obou stranách jsem si k ramadánovému obědu vybalil vepřový špek, nakrájel ho na tenké nudličky a labužnický si je pokládal do úst. Perverzně přejeden prvním pořádným jídlem za poslední dva dny jsem se pak svalil do trávy a tvrdě usnul. Ze zaslouženého odpočinku mě vyrušila až matka s dvěma dětmi, které hlučně vtrhly do mého rurálního apartmá. Chlapec byl ozbrojen plastovou pistolí, to mi ale nezabránilo, abych si s ním a jeho sestrou nezačal hrát. Protože s malými lidmi neumím moc zacházet, nenapadlo

mě nic lepšího než je naučit dávat si high five, low five a podobné pitomosti. Děti tato aktivita překvapivě zaujala a na okamžik jsem pojal podezření, že se mi podařilo je nadchnout pro neškodnou a přátelskou aktivitu. To ale chlapec vyvrátil hned po mém odchodu. Když jsem dětem mával na rozloučenou, zrovna své sestře zezadu držel pistoli u hlavy a nutil ji dát si s ním high five. No jo, Ladislave, první kulturní nedorozumění je tu.

Vpodvečer u mě zastavila dvojice cyklistů, kteří mířili do Istanbulu. Potěšilo mě, že se za poznáním Turecka nevypravuji sám, a slíbil jsem jim, že na ně v Istanbulu počkám. Jinak mi cesta nepřinesla nic zajímavého. Snad jen zjištění, že slunečnice po celém dni cesty kolem slunečnicového pole poněkud ztrácejí svůj půvab. Večer jsem se dostal do města Vize a rozhodl se vyzkoušet slibovanou muslimskou pohostinnost. Na zahradě rodinného domku totiž sympatická rodinka zrovna popíjela kávu, což ve mně probudilo touhu po kofeinu. Propracovat se k vysněnému šálku bylo snadné. Stačilo pár minut zvědavě koukat přes plot a přijali mě mezi sebe. Naši konverzaci tlumočila rumunsky mluvící babička. Pravda, kdybych uměl rumunsky a ona měla zuby, domluva by byla snazší, ovšem i tak mě naše setkání obohatilo po stránce materiální i duchovní. Rodině jsem ochotně snědl všechnu baklavu a na rozloučenou ještě očesal švestky.

S příchodem tmy se neodvratně přiblížil okamžik, kdy bylo zapotřebí najít si místo na spaní. To vždycky v nové zemi provází spousta mrzení. Než se naučím odhadnout, co je bezpečné, paranoidně se snažím ubytovat na místech vzdálených všemu živému. Kolonizaci Turecka mi ale tentokrát usnadnil důchodce obývající malou boudu u zříceniny hradu za městem. Tento pán má zvláštní koníček – být na všechny milý. Ve svém příbytku hostí mladé kluky z širokého okolí, kteří tam chodí hrát videohry, listovat pornočasopisy a řešit problémy dospívání. Oslizlou odpornost interiéru plně vynahrazovala srdečnost hostitele, který se mnou popíjel čaj a rusky mi vyprávěl o svém životě. Stará se o zříceninu a svou

boudu přeměnil na kiosek, který je centrem setkávání místní mládeže. Stydlivé muslimské dívky se tam dostanou, jen když si je přivede některý z chlapců, ovšem pro kluky představuje zchátralá budova středobod společenského dění ve městě. Mohou si tam totiž tajně dát pivo a vykouřit cigaretu. A starý pán je rád, že se kolem něj něco děje.

„Moc rád tu přespím, ale radši bych si lehl venku,“ vysvětloval jsem opatrně svému hostiteli, proč nechci spát na jeho proleženém gauči. Nerad bych ho urazil, když ke mně byl tak milý. „Jsi můj host, můžeš ležet, kde chceš,“ odvětil mi rozhodně. Usnout v hamace na zahradě mi po dvou dnech beze spánku trvalo sotva minutu. Unavení lidé prostě nemají na nostalgii, radost ani koukání na hvězdy čas.

Den 2.

Jednou z prvních věcí, které vás na cestě napadnou, je to, že do cíle nemůžete nikdy dojít. Bolí vás nohy a záda, objevují se první puchýře a ničí vás příšerné vedro. Je vám jasné, že v takovém stavu prostě 1400 kilometrů nejde vydržet. A je to jediné dobře. Když se slepě nesoustředíte na cíl, můžete si víc užívat přítomnost. Navíc přestanete počítat kilometry, které vás dělí od konce cesty, ale máte radost z těch, které už jste urazili. A to jsou výrazně veselejší počty.

Zavěšen ve své hamace jsem se oddával snění až do čtvrt na devět. Ta věc je neskutečně pohodlná, jednou si ji musím pořídit do domova důchodců. Celý den v ní budu ležet a vyprávět sestřičkám dobrodružné zážitky ze svého života. Pak jednoho dne povolí špatně uvázaný uzel, já spadnu na zem, zlámu si pánev a zemřu. Pokud mě v Turecku nesežerou psi, opravdu to tak udělám.

Rychle jsem si sbalil věci a šel se rozloučit se svým hostitelem. Protože kluci za zboží z jeho kiosku platí, přišlo mi správné udělat totéž. Byla to ale velká chyba. „No jo, Češi,“ poznamenal a zakroužil hlavou, když jsem mu házel peníze do pokladničky. Trochu mě potěšilo, že nás tento pán na rozdíl od zbytku světa nepovažuje za zloděje, nýbrž chorobně platiče. Můj čin se ho ale očividně dotkl. Nedá se nic dělat, budu muset být opatrnější a spořivější. Místní kultura si to žádá.

Cesta nebyla o nic zajímavější než včera. Procházel jsem několika táhlými městy, která představovala zhmotnění nezajímavosti. Výhodou měst ale je, že se v nich setkávají heretici ignorující ramadán. „Çay, çay,“ volali na mě celý den přátelsky lidé z kaváren, bister a stánků v touze pohostit mladého turistu. A já ochotně přijímal. Toho dne jsem zasedl u šálku čaje v sedmi různých podnicích. Na tureckém čaji si místní náramně zakládají. Všude se pije jen jeden druh – čaj Rize, který pochází ze stejnojmenné hornaté provincie. Kilogram si v obchodě můžete koupit asi za sto korun, jedna sklenička hotového nápoje vás v kavárně vyjde na pět až deset korun. Ale jak už víme, když vás někdo pozval, platit se nesmí. Stačí chválit a usmívat se. Podle antropologů je původním smyslem úsměvu a smíchu ukázat, že máte dobré úmysly. A mají pravdu. Seděl jsem u silnice ve skupině asi deseti chlupatých Turků. Žádný z nich neuměl cizí jazyk, já zase ani slovo turecky. A tak jsme spolu jen pili čaj, smáli se a měli radost. Slova ani ruce jsme při pití čaje nepotřebovali. Účel našeho setkání byl

CO ZNAMENÁ „ÇAY, ÇAY“

Çay, çay v překladu znamená čaj, čaj. Zpravidla ale dostanete jen jeden. Tradičně se pije z malé skleničky, oslazený dvěma kostkami cukru.

přece jasný. Prostě mě v duchu tradice chtěli pohostit, protože procházím jejich vesnicí a zjevně jdu daleko. Ještě štěstí, že se v Turecku nepije alkohol. Kdybych místo každého čaje dostal pánáka slivovice, patrně by mi explodovala játra. Snad právě tohle je důvod, proč žádná středověká poutní trasa nevedla přes Valašsko.

Den mi přinesl především další kontakt se spalujícím tureckým vedrem. Už v jedenáct dopoledne jsem ztěžka oddechoval u napajedla pro dobytek. Předsevzetí pít vodu pochybné kvality jen tehdy, když to bude opravdu nutné, vzalo za své a já lačně hlтал doušky chladné vody vytékající ze zrezivělé trubky. Pak jsem si omyl ramena zmučená těžkou krosnou a svalil se do stínu stromu. Podobná napajedla jsou v Turecku všude – nejen ve vesnicích, ale také u malých silnic vedoucích pustinou. Když už patnáct kilometrů nenarazíte na vesnici, určitě potkáte alespoň jedno napajedlo. Dobytek totiž naštěstí bez vody vydrží ještě kratší dobu než poutník. Tyto betonové oázy mě pravidelně zachraňovaly před smrtí žízní (denně jsem vypil šest až deset litrů vody) a zároveň se zasloužily o to, že jsem za celou cestu ani jednou netrpěl zácpou.

Pozdě odpoledne si mou pozornost získal postarší usměvavý muž. Zatímco celý den na mě všichni volali „çay, çay“, on mě k sobě lákal slovy „Nescafé, Nescafé“. Nabídku jsem rád přijal a o chvíli později jsme již seděli na zahradě před jeho bazarem a popíjeli onu nedobrou směs kávy, sušeného mléka a přílišného množství cukru zvanou Nescafé 3v1, která je v Turecku z nepochopitelného důvodu populární. Připojil se k nám také Tukan – mladý student komparativní literatury na univerzitě v Istanbulu, který v bazaru přes prázdniny vypomáhá a podobně jako všichni turečtí vysokoškoláci umí slušně anglicky. Šéf mě nejprve seznámil se svým podnikáním – dvůr o velikosti hokejového hřiště byl plný starého nábytku, motorů, elektrospotřebičů a různého náradí. Trochu jsem ho podezíral, že jen sundal nápis „skládka“ a nahradil jej cedulí „bazar“. Pak se rozhodl mě seznámit s krásami Turecka. Na kus novin nakreslil ovál, který měl představovat tvar jeho země, a za pomoci

